

Köszöntő

Köszöntöm az Olvasót az újjászülető *Európai Tükör* hasábjain. A másfél évtizedes múltra visszatekintő tudományos folyóirat legutóbb 2014-ben jelent meg, akkor még az én szakmai felügyeletem alatt. Az azóta eltelt három évben számos jelentős változás következett be az Európai Unió életében, politikájában, és több válságra is megoldást kellett keresnie. Az unió döntéshozóit a legnagyobb kihívások elé állító három téma kétségkívül az euró válsága, a migrációs válság és a Brexit.

A 2008-ban kirobbant nagy gazdasági világválság folyamánként 2010-ben bekövetkezett görög adósságválság – amely egyben az euró válságát is magával hozta – újabb fordulatot vett 2015-ben, amikor az előrehozott parlamenti választásokat a radikális baloldali SZIRIZA nyerte. Az új görög kormány a kezdetben ígéretesnek tűnő tárgyalásokat június 26-án hirtelen, egyoldalúan megszakította és népszavazást írt ki az Euróacsoport, az IMF és az EKB által ajánlott mentőcsomagról, amely jelentős megszorításokat várt el a görög féltől. A görög választópolgárok a mentőcsomagot nagy többséggel elutasították és félő volt, hogy ez akár Görögországnak az euróövezetből való kilépéséhez vagy kizárásához vezethet. Végül a felek megállapodásra jutottak, így az euróövezet szétesésének veszélye – legalábbis ideiglenesen – elhárult.

A görög helyzet – időleges – rendezése után nem sokkal újabb kihívás tartotta lázban az Európai Uniót, a menekült vagy migrációs válság, ami a fenti eseményekkel egy időben zavarba ejtő módon ismételten nagyrészt Görögországból indult.

Az unió tagállamai az itt tapasztalható lét és anyagi biztonság okán mindig is vonzó célpontnak számítottak a világ kevésbé fejlett országaiból bevándorlók számára. Az unió felé irányuló migráció azonban 2015-ben addig nem látott méretűvé duzzadt és rövid idő alatt túlterhelte a migrációs hullámnak leginkább kitett tagállamok menekültügyi rendszerét. Azonosítatlan nemzetközi védelmet kérők tízezreinek ellenőrizetlen mozgása az unió területén lényegében rendszerszinten arra kényszerítette a tagállamokat, hogy visszaállítsák a schengeni belső határokon az ellenőrzést. A balkáni útvonal lezárása – amiben Magyarország kiemelt szerepet játszott – enyhítette ugyan a migrációs nyomást, azonban a nemzetközi védelem iránti nagyszámú kérelem elbírálása, az ezzel kapcsolatban felmerült jogi kérdések, a negatívan elbírált kérelmet beadók kiutasítása, illetve kitoloncolása, továbbá a menekültként elismertek beilleszkedése a származási országuk kultúrájától jellemzően gyökeresen eltérő társadalomba újabb kihívásokat jelentettek és jelentenek továbbra is.

A bevándorlókkal szemben – érkezzenek akár az unión belülről, akár kívülről – táplált ellenérzések nagymértékben hozzájárultak az uniót megrázó, következő válság kirobbanásához.

Az egész uniót megdöbbenetette a 2016. június 23-án tartott Brexit népszavazás nem várt eredménye. Jóllehet csupán néhány százalékos különbséggel, a brit szavazópolgárok az EU-ból való kilépés mellett tették le a voksukat, ami, úgy tűnt, még a kilépési kampány vezetőit is készületlenül érte. Az EU történetében ez idáig nem volt példa valamely tagállam kilépésére az unióból, ennek jogi lehetőségét is csupán a lisszaboni szerződés hatálybalépése teremtette meg 2009-ben. 2017. március 29-én az Egyesült Királyság hivatalosan is bejelentette kilépési szándékát az Európai Unióról szóló Szerződés 50. cikkével összhangban, így hivatalosan megindította a kilépési eljárást; mindazonáltal a kilépés pontos menete és technikai lebonyolítása továbbra is számos kérdést vet fel.

A fenti válságokra reagálva a bizottság fehér könyvet adott ki Európa jövőjéről, amelyben öt forgatókönyvet vázolt fel, a kevesebb integrációtól kezdve, a többsebességes unión keresztül, az integráció elmélyítéséig.

Az első forgatókönyv szerint az EU a jelenlegi reformprogramjának megvalósítására és továbbfejlesztésére koncentrál a Bizottság által kiadott *Új kezdet Európa számára* című 2014-es program és a 27 tagállam 2016-os pozsonyi nyilatkozata alapján. A második forgatókönyv szerint az EU az egységes piac fejlesztésére koncentrál, a többi szakpolitika háttérbe szorulása mellett. A harmadik forgatókönyv a többsebességes EU képét vetíti előre, amelyben azok a tagállamok, amelyek közösen többet szeretnének tenni, egy vagy több célirányos koalícióba tömörülve együttműködésbe foghatnak bizonyos területeken. A negyedik forgatókönyv néhány kiválasztott területen gyorsabb, hatékonyabb integrációt ajánl, míg más területeken kevesebb együttműködést vázol fel. Az utolsó forgatókönyv lényegében a föderalizáció felé elmozduló EU képét írja le, amelyben a tagállamok minden területen több hatáskört és erőforrást osztanak meg vagy ruháznak át az unióra, és kiterjesztik a közös döntéshozatalt.

Függetlenül attól, hogy melyik forgatókönyv valósul majd meg a fentebb felvázoltak közül, vagy – a Bizottság prognózisa szerint is – esetleg azok valamilyen keverékét választják majd a döntéshozók, minden jel arra mutat, hogy a szociális jogok előtérbe fognak kerülni a következő időszakban, és a szociális pillér vagy az unió védelmi politikájának kérdése jelentős figyelmet fognak kapni.

A 2017-es franciaországi választások győztese, Emmanuel Macron államfő 2017. szeptember 26-án, a Sorbonne-on tartott maratoni beszéde is ezt támasztja alá, amikor a köztudottan Franciaország által ambicionált kiküldetési irányelv módosítását alapvető uniós érdeknek tünteti fel a szociális dömpinggel szemben. A beszéd az EU reformjához pénzügyi téren szükségesnek tartja az euróövezet költségvetésének megteremtését, illetve közös pénzügyminiszteri poszt létesítését, védelmi téren pedig a NATO-t kiegészítő autonóm európai katonai műveleti egység létrehozását. Szokatlanul bátor lépésként egy több évtizedes francia tabut döntöget: meglátása szerint a közös agrárpolitika működése nem megfelelő, túl bürokratikus, az érintettek elégedetlenek vele, így annak reformja több mint időszerű. Nem mellékesen megérti, hogy miért fordultak el a polgárok az Európai Uniótól. Elismeri, hogy az Európai Unió építéséből egész egyszerűen kihagyták az embereket, ezért fontosnak tartja, hogy a jövőben az uniós polgárokkal érdemben konzultáljanak Európa jövőjéről.

2017-ben, a római szerződés aláírásának 60. évfordulóján visszatekinthetünk arra, amikor is a tagállamoknak közös reflexióba kellett kezdeniük az unióról, ami a béke

és prosperitás korábban soha nem látott fokát hozta el az Öreg Kontinensre, azonban most mégis megújulásra van szüksége. A 2017. március 25-én kiadott római nyilatkozatban az EU vezetői elkötelezték magukat a biztonságos és védett Európa, a virágzó és fenntartható Európa, a szociális Európa és a nemzetközi porondon erőteljesebben fellépő Európa eszméi mellett.

Az utóbbi időszakban megnövekedett a jogállamiság kérdése iránti érdeklődés is, és a 2017. december végén Lengyelországgal szemben indított 7. cikk szerinti eljárás is új fejezetet nyit meg az unió történetében. Remélhetőleg a következő számban a jogállamiságot érintő írások is megjelennek majd a vélemény rovatban, amihez jómagam is szívesen hozzájárulok.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az elmúlt hat évtizedben az unió rendre megerősödve került ki kríziseiből, így megalapozott a remény, hogy a mostani válság hosszú távon szintén a tagállamok közötti egyenlőség elmélyítéséhez vezet, és ez által az EU és az európai polgárok előnyére fog válni.

Az *Európai Tükör* ehhez a folyamathoz szeretne régi nevén, de új külsővel, koncepcióval és tartalommal, saját szerény eszközeivel hozzájárulni, és az új szerkesztőségnek ehhez kívánok eredményekben gazdag munkát.

Remélem, hogy az Európai Unió iránt érdeklődő Olvasó érdeklődéssel fogja forgatni a megújult *Európai Tükört*, és így az betöltheti a méltán neves, igényes szakfolyóirat szerepét.

Trócsányi László

